

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY ÚJSÁG.

AZ „ELSŐ SZÉKELY HÁZI-IPARI ORSZÁGOS SZÖVETKEZET“ ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előjárók, papok és gazdasági egyesületi tagok egész évre 8 K, 1 litók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Helyközi telefon 15. sz. egy példány ára 10 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETE GH PÁL

LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hová a köziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Köziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet om. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyit-tér so. a. k. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári osek- és kléring 10,429. szám

Zászlóbontás.

Az „Első Székely Házi-ipari Országos Szövetkezet“ tagjaihoz és a hazafias érzelmű közönséghez.

(—gh.) Isten nevében kezdjük szerény munkánkat. Isten segítségét kérjük célba vett törekvéseinkhez.

Jelszavunk: „A hazáért és szabadságért; népünk sorsának javítása és ipari termelésünk fokozásával!“

Célunk: A népnek közgazdasági és népesedési fejlődését előmozdítani; a kivándorlástól visszatartani, lakóhelyén munkásságra és takarékoszágra szoktatni. E cél elérése végett házi-ipari tanfolyamokat rendezünk mindenütt, hol megfelelő számú tagok jelentkeznek és a hol a szükséges előmunkálatok befejezést nyertek.

A népipar ilyen módon való meghonosítását, a meglévők tovább fejlesztését Székelyudvarhelyről, mint a Szövetkezet székhelyéről — a szervezett vármegyék minden egyes községében levő külügyigazgató támogatásával — intézzük.

A központ gondoskodik a munkástagok kiképzéséről, téli időszak alatt állandó munkával való ellátásáról, valamint az általuk előállított készmunka értékesítéséről.

E szövetkezet munkás tagjait 25 évi munkásság után, megfelelő nyudijban részesíti a nyugdíjszabályok szerint.

Ugy a tanfolyamokhoz, mint a további munkálatokra az anyagokat a szövetkezet adja és gazdasági munkás tagjait csupán télen foglalkoztatja. Kivételt ebben csakis azok képeznek, akik gazdasági munkával egyáltalán nem foglalkoznak.

A külföldről hazánkba beözönlő sok millió értéket tőlünk kivívó ipari készítményeknek kiszorítását a szövetkezet szintén feladatának tekinti. Ezt a fennebbihez hasonló módon úgy kívánja megvalósítani, hogy önálló kisiparos tagjait akkor, midőn azoknak munkahiányuk van, — amennyiben iparuk a szövetkezet által felkarolt iparnemekhez sorozható — munkával ellátja.

A szövetkezet alaptökéjének fejlődése arányában rendezti tanfolyamait. Résztvehet és ingyenes kiképzést nyer ezeken valóság- és nemzetiségi különbség, valamint nemre való tekintet nélkül mindenki, aki 13-ik évét betöltötte. A tagok gyakorlati oktatást csakis a tanfolyam tár-

gyat képező iparágból nyerhetnek.

A szövetkezet forgalomba hoz bármily hazai, kereskedelmileg használható házi-ipari cikket a saját termékeivel kapcsolatosan. Kizárólag tagjainak árusít. Kereskedő tagjait — tömegesebb vételnél — megfelelő árkedvezményben részesíti.

Ezek az alapszabályszerű célok, melyeknek becsületes, lelkiismeretes véghez vitelére zászlót bontunk. Zászlót bontunk és sorakozásra hívjuk fel hazánk közönségét.

Az Első Székely Házi-ipari Országos Szövetkezet 1891. II. 98—99. I. száma alatt, a székelyudvarhelyi kir. törvényszék társas cégjegyzékébe 1910. június 8-án bevezettetett.

Ingyenes tanfolyamait folyó évi november havában kezdi meg. Egyszerre több helyen nyit tanfolyamot.

Jelenleg 3440 tagja van 4783 darab 10 koronás üzletrésszel és így 47830 korona alaptöke jegyeztetett.

Az üzletrészek befizetése most immár a cégbejegyzés megtörténte után, kezdetét veszi. A befizetések nyugta ellenében a szervezett városok és községek mindenikében levő külügyigazgatók kezébe történik. A külügyigazgatók pedig a hozzájuk Szövetkezetünk részéről megküldendő postatakarékpénztári befizetési lapok útján, bérmentesen szolgáltatják be az üzletrész összeget.

Most pedig átadjuk a szót Kathonay Bélának, a Szövetkezet ügybuzgó kezdeményezőjének és fáradhatatlan szervezőjének, aki elmondja azokat az irányelveket, melyek e nagyra hivatott intézmény életre keltésének szükségessége, hazafias céljai mellett szólnak:

Ha hazánk határain túlme gyünk s különösen a nyugati államokban mindent gondosan megfigyeltünk, ott látjuk az új lendület, a rohamos haladás, a termékenység, az alkotás, a reformoknak korszakát. Ott látjuk a megelégedés, a nemzetiségek között a testvéri szeretet és becsülés, a fejedelem és népe között az egymás iránti ragaszkodás boldogító harmóniáját.

A hányszor ezt látom, a hányszor ezen elmélkedem, mindannyiszor lecsütöm szememet és érzem, hogy részünk már nincs messze a megsemmisülés órája; önkénytelenül is hallom fölemből zúgni a költő szavát:

„... Hol nemzet süllyed el
Népek veszik körül,
S az ember millióinak
Szemében gyászkönyvül.“

Ilyenkor lelki szememmel áttekintem a mi szánalmas helyzetünket. Azt a mindenben csak a jelenét

való küzdelmet; azt a sok erőpazarlást; a nemzetiségekkel való állandó ellentéteknek elsimitása helyett azoknak meggondolatlan szítását, a szocialistáknak hazafiatlan ultengését; Bécsnek irántunk tanusított mostohaságát; rossz közgazdasági helyzetünket; azt a kicsinyes, alkalmazkodó politikát, a mely bennünket lépten-nyomon megalkuvásra kényszerít.

Mint a csapdába került madár, úgy gubbaszkodunk a rácsok között s busan tekintgetünk a kék égboltozatra, a hol az élet- és mozgá szabadság friss áramlata kering. Nekünk ez messze van! Majdnem elérhetetlen! Mihelyt pedig szárnyainkat bontogatjuk, rögtön akadályokba ütközünk. Csak testünket törhetjük véresre az általunk készített csapda rácsaiban!

A végzetnek minő sujtó keze nehezedik a mi szegény hazánkra, a mely nemzeti egyéniségét folyton kénytelen idegen célok, idegen intézmények szolgálatainak alárendelni. Mint a hogy Szibéria bányáiban az elitáltak maguk kénytelenek véres verejtékezéssel kiaknázni a vasat, a melyből a testükre a bilincseket verik, úgy mi is magunk adjuk egy ellenséges érületű hatalom kezébe az alkalmas eszközöket leigázásunkhoz.

Saját pénzünkkel fegyverezzük föl tulajdon gyermekeinket, hogy nemzeti igényeinket velük elnyomhassák, önértüket megfékezhessek. Magunk adjuk el nekik véres verejtékkel és nagy anyagi gondokkal előállított nyers terményeinket fillérekért s feldolgozva, magunk vesszük meg aranyekért.

Bebizonyosodott tény, hogy Ausztriában két százalékkal áll alább a kamatláb, mint nálunk, mert van önálló nemzeti bankjuk s mi ezzel sem bírunk.

A mi közgazdasági fejlődésünk árán fejlesztik közgazdaságukat, a kis- és nagy tőkét felhalmozzák, egymás után alapítják a különbél-különbféle gyárakat, iparvállalatokat, amelyek ellátják népüket munkával ugyanarra, hogy Ausztria földmivelő népére bátran lehet reámondani, hogy egyszermind iparos is. Ha elvégezte gazdasági munkáját, előveszi iparát s azzal minden gond és megerőltetés nélkül biztosítja megélhetését, fejlődését.

Ezek a gyárak és iparvállalatok elárasztják hazánkat és a többi keleti államokat mindenféle ipari termékekkel. Pedig azokat a mi népünk is épen úgy elő tudná állítani, csak meg kell reá tanítani, illetve alkalmat kell nekik nyújtani a megtanuláshoz. Belé kell ebbe őket vezetni lépésről lépésre; a siker sem maradhat el; így csinálták ezt külföldön is.

Azonban hol vannak azok a tényezők, akik ezzel komolyan, szakszerűen s az ügynek kellő szeretetével foglalkoznának? Fájdalom — ezt nem látjuk. Csak kapkodás minden — szakértelem nélkül. De azért erre elköltötenek teméntelen sok pénzt, a mely mind csak erőpazarlás.

S a miért nem sikerül nekik, mert szakértelem s az ügynek kellő szeretete nélkül nem is sikerülhet, reá fogják népünkre, hogy nem arra való, buta, lusta és így a népre bélyegezik saját indatlásukat.

Hiszen azon egyetlen tény is megcáfolja eme rosszindulatú állításukat, hogy Amerika mindjohban megbecsüli és elismeri, hogy a Magyarországból odaáramlott munkaerő nagyban előmozdította közgazdasági fejlődését. Ha megfigyeljük, meggyőződhetünk róla, hogy a magyar és a román leány — a nélkül, hogy képezték volna erre csak egy saját ősi tehetségénél, kezűgyességénél fogva — szebbnél-szebb, majdnem művészi dolgokat képes prozokálni. Mindez a mellett bizonyít, hogy milliókat érő munkaerő hever nálunk parlagon, a mit könnyen pénzre lehetne tenni s a mivel annak a sok bizonytalan ekszisztenciának kellő munkaalkalmat lehetne biztosítani s a zülléstől megmenteni.

Azonban mi csak a jelennek élünk. Nem termelünk, hanem gondtalanul fogyasztunk. A jövőt nemcsak nem alapozzuk meg, hanem még a mult készleteit is föléljük. Hiányzik nálunk a tetterő, a kezdeményezés bátorsága. Pedig érezzük, miként szívja gazdaságunkból a vért s miként fogy életerőnk Ausztria kizsákmányoló politikájától, mely a sok biztosított előny által egyre gazdagodik, míg mi a sok kiszipolyozás folytán egyre szegényedünk.

Ez a nyakas nép, a mely egykor Európa homlokán taposott, milyen szépen igába hajtotta a fejét.

Valaha szük volt neki az egész világ, mint az oroszoknak a sivatag s ma ott nyöszörög egy idegen hatalom nehéz bilincse alatt. Valahányszor jogait gyakorolni akarja, mindannyiszor a királyi vétő-jog sziklafalába ütközik.

Igy kötötték nemzeti életünk szabad fejlődését örök érvényű politikai dogmákhoz és megváltozhatatlan paragrafusokhoz.

Minden nemzet a maga életigényeihez idomítja alkotmány-törvényeit. Csak mi nyugözzük le a törvények elavult bilincseivel az életet, hogy megakadályozzuk annak Istentől nyert szabad fejlődését. Mint a római hajókon az evező rabszolgák a padokhoz, úgy vagyunk mi is oda láncolva egy lehetetlen állapothoz, a melyen már régen keresztül gázolt az idő. Van alkotmányunk, de ez pórázra van kötve. Játshatunk törvényhozósdit, míg saját gyermekeink által nekünk szegeztetett, Fabricius szuronyába nem ütközünk.

A csüggedező kishitűek pedig sietnek belekapaszkodni a hatalom diadal szekereibe s készek inkább meghurcoltatni magukat a sárban, csak hogy osztozkodhassanak a hatalommal együtt járó előnyökben. Ez a kényszerült alkalmazkodás a legfőbb oka a mi nemzeti életünk meddőségének.

Teremteni, alkotni, korszakot új intézményekkel áthidalni, csak szabad nemzet képes. Itt pezseghez föl a szivekben a tetterő, a kezdeményezés bátorsága. Szabadon csak ezek törhetnek előre, mert nincs a nyakukon hurok, a mellyel őket visszaránthatnák a mélységbe.

Ez a szabadság az éltető forrása annak a rohamos társadalmi és politikai átalakulásnak, a melyet ma már mindenki megláthat az európai nagy nemzeteknél. Mindenütt lendület! Forronganak, alakulnak, terjeszkednek s mint a mesék óriásai, hét-

mérföldes csizmákban lépnek át egy-egy újabb erkölcsű világnézetbe. Csak mi állunk a korszellem dagályában mozdulatlanul, mint az elátkozott sziget. A meddőség rozsdájával, a téltelenség penészével.

A hányzor ezeket látom, a hányzor ezeken elmélkedem, lesütöm szemeimet s érzem, mint a miként az emberi tudó is megérzi az enyhe leheletről a tavaszt, hogy ez az utolsó óra, a melyben minden becsületes hazafinak, a ki nem csak ajkán hangoztatja divatos frázisként a hazaszeretetet, hanem szívében és lelkében is érzi azt, ezen halaszthatatlanul orvoslást igénylő társadalmi idült betegségek ellen küzdeni kötelessége. Mert ha még sokat tétovázunk s tovább is csak a jelennek, a kényelemnek s az egymásra való irigységnek élünk úgy járunk, mint az óra az égő házban. Ennek is tolják a kerekét a mutatót előre s észre sem veszi, hogy tűz van körülötte, a míg a lángok reá nem csapnak, el nem hamvasztják, porrá nem égetik teljesen, tökéletesen... A mi országunknak is ilyen a helyzete, észre sem vesszük és beolvasztanak egy idegen országba.

Meg kell vessük gazdasági fejlődésünk alapjait, mert csak gazdag nemzetnek van erkölcsi súlya, szegény nemzetnek alamizna a szava.

Mindezeket elgondolva, megfontolva, hazafiúi kötelességből emberfeletti küzdelemmel szerveztük az E. Sz. H. O. Sz-et és bontjuk ki zászlaját. Reá írjuk: „Hazáért és szabadságért, népünk sorsának javítása és ipari termelésünk fokozásával.“

Vitéz őseink karddal hódították meg e szép hazát; reánk, utódokra nehezebb feladat vár. Mi karddal és szerszámmal egyaránt kell küzdjünk, versenyezzünk ezeréves multu szép hazánk megtartásáért.

Nagy küzdelemmel, faluról-falura, házról-házra járva, ezeket mondtuk el s örömmel láttuk sorakozni nemzetünknek színét-javát. Nem azokat, a kiket hir, dicsőség, fény és pompa vesznek körül, hanem azokat, akik készek a hazáért föláldozni mindent, akik azt áruba bocsájtani nem engedik semmiért...

Ott láttuk lobogni gyermekek, ifjak, öregek, férfiak és nők szemeiben a hazaszeretetnek égő lángjait, mely megvilágította előttünk a jövőt. És láttuk, miként alakul ki az egyetlen az igazi nemzeti hadsereg, melynek fenséges hivatása az, hogy így egyesülve a hazának minden fia és leánya nemzetiségre való tekintet nélkül, e téren is kivívja szabadságát, versenyképességét.

Ez, csak ez lesz a nagy, a fenséges nap, midőn a szeretet, a boldogság győzedelmeskedni fog a nyomorító szegénységen, a gyűlölködésen, az önzésen, az ármányon.

Egy cél fog lebegni mindnyájunk előtt: közös akarattal, közös erővel hinteni el a magot a haza földjébe, a mely nagy, terebélyes fává nőjön. Olyan fává, a melynek árnyékában megtalálja e hazának minden ajku szegény polgára a biztos megélhetést. S a mikor ezt tesszük, senki se lásson ténykedésünkben egyéni politikát, mert a nemzet ellen követ el megbocsáthatatlan nagy bűnt az, a ki az ipari kérdéseket felekezeti vagy pártkérdéseként tárgyalja avagy annak tekinteti.

Az E. Sz. H. O. Sz. ez év november havában megkezdte községenkinti tanfolyamait, megtanítja ingyen a tanfolyamon résztvevőket többféle mindennapi használati tárgyak elkészítésére. Kiképzésük után pedig telen vagy a mikor a gazdasági munka szünetel: ellátja munkával abból az iparnemből, a melyet tanult. A munkához az anyagot a szövetség adja, a kész munkát minden héten egyszer átveszi és a munka díjat pontosan kifizeti. Huszonöt évi rendszeres munkálkodás után pedig munkás tagjait megfelelő nyugdíjban része-

síti, amely ki fog terjedni kiskoru utódjaikra is. S mindezt csak annyit kíván a szövetség, hogy annak minden honfi és honleány tagja legyen, a mely egyszer s mindenkorra tizenhárom koronájába kerül mindenkinek és abból is tíz korona saját tulajdonát fogja képezni; azután megfelelő osztalékban fog részesülni s ezzel örökös alapító tagja lesz az E. Sz. H. O. Sz.-nek.

Ezzel el fogjuk érni azt a fenséges célt, hogy önként fog az önálló várn kezünkbe jutni, mert nem lesz e hazának egyetlen polgára sem, a ki nem az általunk előállított iparnemeket használná, mivel az olcsóbb lesz a külföldinél s mégis azoknak a sok millióknak, a mit az ilyen mindennapi használati tárgyakért eddig a külföldnek adtunk, legalább 40 százalékat kitevő összege, a mi szegény népünknek megélhetésére, fejlődésére fog szolgálni.

Legyen tehát az E. Sz. H. O. Sz.-nek minden honpolgár és honleány tagja, pártfogója; igyekezzék annak érdekeit legjobb tudása és indulata szerint előmozdítani, hogy az úgy a magyar, mint az összes nemzetiségek s így kivétel nélkül mindnyájunk érdekét, a kik e szép hazában lakunk önzetlenül, frázistalanul s a lehető rövideggel szolgál.

Kathony Béla.

„A nemzet akarata.“

Ezt olvasom egyik napilapban, midőn Magyarország választási harcairól s a feltámadt szabadelvű pártról elmélkedik a fentti cím szerzője.

Ha valaha embert sértettek meg, ha valamikor szegény volt a szolgaság járma, úgy akkor ezen választáson, melynek feladata tiszta hazaszeretettől megszentelt mandátumot küldeni a dunaparti törvényhozó palotába, a legfájdalmasabb sértés, a leggaládabb megalázás és a szolgaság legkeserűbb járma nehezedett e sokat szenvedett haza minden polgárára e választási küzdelem alatt.

A tatárjárás nem pusztított oly rettenetesen, mint e választási harc, mert ott a bevehetetlen várakat, erődöket a szabadnépek imája édesítette meg, de itt még szabadon sem lehetett magunkénak mondani azt a földet, a melyet a szabad magyar vére áztatott.

Itt mindenkinek volt becsülete, csak amagyar érzelmű népnek nem.

E választási küzdelemben a törvény fel volt függesztve az ellenzék minden polgárára nézve, mert itt egy-egy hivatalos közeg akarata, önkénye volt a törvény, melyet úgy és akkor alkalmazott, a mint akart és a letiprás kívánt.

A nép szerint egyiknek t. i. a jobb pártnak minden szabaddott, a balpártnak semmi.

Egyiket védte a törvény még akkor is, midőn reá szükség sem volt, a másikat pedig büntette, ha meg sem érdemelte.

A választás napján meg éppen fájó szívvel kellett végük szenvedni egy nemzet vonaglását; végig huzni a szolgaság jármát.

„Rabok voltunk“ és maradtunk. A szabad, alkotmányos küzdelem, csak a könyvtárba való. Sem nem szabad, sem

nem alkotmányos, mert mindkettő hiányzott a választási küzdelemben. Nem a nép választott, hanem a szuronyerdő, a katonai erőszak, a Judás-pénz, a szesz és a rettenetes nyomás, mely alatt vértelen harcban elvéreztek a nemzet nagyjai, jóakarói.

A tekintélyt kellett megszerelni erőszakkal?!

No megszerelték a „Nemzeti nagyok“, a „hatalmasok.“ Nem ismerik az elnyomott népek életét, tekintély tiszteletét? Hisz ha mindene elvesz, még akkor is átkot szór a leigázójára. Így kell nekünk is átkot szólni azokra, kik elrabolták életünk ideálját: a szabadságot, kik leigázták, rabbilincsbe verték a szabad választó polgárokat.

Ha tehát azt állítja valaki e választások után, hogy a mai képviselőház többsége a nép, a nemzet akarata, akkor az tudva olyant állít, a mit önmaga sem hiszen el; olyant akar a közvélemény gondolkozásába belecsepegtetni, bele vésni, a mi a legrettenetesebb sértés egy elnyomott nemzet ellen, megalázása a szabadsziv érzelmeinek, szolgaság-járma, melyet huzni kell egy leigázott nemzetnek.

E választáson nem alkotmányos küzdelem, hanem abszolutizmus uralkodott.

Szabad székelyek, magyarok, testvérek emlékezzetek — ha majd még egyszer eljön az ébredés órája, ha majd egyszer lengedez a szabadság szellője — erre az ádáz küzdelemre!

Inkább mindnyájan elhalni, mintsem szabadságunkat eladni, áruba bocsátani!...

Sokszor kell rá gondolni a szenvedésekre és akkor talán feléled Magyarország népe.

Fáj a nehéz iga, nehéz a szolgaság járma, de magunk voltunk részben az oka!

Még találkozunk a jövő küzdelem hevében s akkor szent fogadást teszünk, hogy: „Rabok tovább nem leszünk!“...

András Péter.

A gyepesi kortesut.

Egy szolgabíró, egy jegyző és egy tanító.

Hárman valának együtt: muszkapárti kortesuton. Bekocsiztak Gyepes községbe is, hogy elhítsék a pénzmagot, melyből a muszkapárti mandátum kirügyezett.

... Megdolgozták a községet... Elvégezték a muszkapárti „munkát“.

Tovább akartak utazni. Más faluba. Hinteni a pénzmagot.

Derék asszony Gál Mózesné, a gyepesi bíróné. Maga mellé vette Gál Mártonnét, Moly Jánosnét és Zoltán Istvánnét, akik hozzá méltó bátorsággal vállalták az alkotmányos feladatot.

Ez pedig abból állott, hogy a muszkapárti korteseket Gyepes község végén megtrefálva, a buzavetésből kotlel tojással megdobálják.

E feladatnak alaposan eleget is tettek. Csupa tojás volt a három kortes. Csak úgy folyt le róluk a

nem épen finom illatu alkotmányos lét. Az asszonyok részéről ártatlan tréfa volt a különben jól kiesztelt csiny.

De már aztán a következménye brutális kegyetlenségévé fajult.

A tojáslére felbőszült három darab muszkapárti kortes: egy szolgabíró, egy jegyző és egy tanító — fényes nappal lévén, látták, hogy ők vannak tulerőben — leugráltak a kocsiból s a szegény védtelen nőket agyba-főbe verték, a legembertelebb módon összerugdosták...

Ezzel még nem elégedtek meg. A hatalmi tekintélyre pályázó szolgabíró, a vitézkedő körjegyző és a nép erkölcsstelenségeit ostorozó tanító csendőrség kezére adta a tréfás gyepesi asszonyokat. S noha a község tekintélyes birája személyes és vagyoni felelősséget vállalt értük s kérte a bős korteseket, hogy a csendőri kísérettől kiméjék meg a mindnyájan vagyonos, jobb módú gazdák feleségeit, — a kortesek végrehajtották szegénytelen elhatározásukat. Könyörtelenül bekisértették fényes nappal Oklandra a községi bírónéval élükön: a gyepesi asszonyokat és mint valami tolvajoknak, a csendőrsőn kellett háltniok — katonák őrizete alatt.

Réggel aztán elővezették őket a földülő urhoz, aki a gyepesi asszonyokat előbb a maga módja szerint megleckéztette és azután 50—50 korona pénzbírságra vagy megfelelő elzárásra ítélte.

A nagy közönség elfogulatlan ítéletére bizzuk: vajjon a gyepesi asszonyok érdemelték-e meg a csendőri bekisértetést és az ártatlan tréfaért tulmagas pénzbüntetést, avagy a szolgabíró, körjegyző és tanító szolgáltak reá a hivatalos hatalommal való visszaélés, törvénybe ütköző korteskedés, brutális verekedés vádjára s azok következményeire?

Nyugodtan ítélezhetik ki-ki a maga felfogása szerint, mert a granicsár kormány idejében történt ilyen és ezekhez hasonló gyalázatos kortes visszaélések, — ha csak a független bíróság elé nem kerülnek — méltó büntetést amugy sem kaphatnak...

Méhészet.

Felhívás Udvarhelyvármegye méhészegyesületének tagjaihoz.

A magyar-, német- és osztrák méhészek 55-ik vándorgyűlésének s az ezzel kapcsolatos nemzetközi kiállításnak napjai közelednek. Minthogy többen fordultak hozzánk, hogy minő módon lehet részt venni a gyűlésen és tulajdonképpen mit és mily mennyiségben lehet kiállítani — tájékozódás végett adjuk a következő értesítést.

1. A kiküldött „Bejelentő iver“ re a cím fölé, az etédi gyűlés határozata értelmében az „Erdélyrészi Méhészegyesület csoportos kiállításához, Udvarhelyvármegye méhészegyesülete“ jelzés irandó be.

2. Kiállíthatók: I. csoportban, előméhek bármily rendszerű kas és kaptárban 1—2 méhcsalád, anyanevelők 6—10 kereten II-ik csoportban, üres kaptárak, kasok, anyanevelők, duccok és pavillonok, mint saját készítmények. III-ik csoportban: méhészeti eszközök, felszerelések, tár-

gyak. IV-ik csoportban: lépés és pörgetett méz üvegekben, bödörökben bármily mennyiségben. Üvegeket gyári áron küld a kiállítási bizottság. E csoportban állítható ki a viasz egy tömbben 1 kilótól felfelé, csinos formába öntve. A mézet tehát egy nagyobb bizottság az illető kiállító szándéka szerint osztja szét kisebb adagokra. V. csoportban: a méz és viasz háztartási és ipari feldolgozása: mézescalács, mézessütemények, mézbor, mézszesz, mézecet, mülep, viaszalakok, viaszgyertya, míg a VI-ik csoportban: a méhészeti szakirodalom, preparatumok, méhestervek, rajzok, fényképek állíthatók ki. A bejelentési ívekben a beküldött tárgyak értékei feltétlen beirandók. A kiállításra küldendő tárgyak folyó évi július 20-án becsomagolva a székelyudvarhelyi vasutállomásra szállítandók, hol egyesületünk költségén vasútra fognak adni.

Az íveket azonban június hó 20-ig a titkárhoz kérjük küldeni a csoportosítás eszközzése végett. Különösen kérjük az egyesület tagjait a méznek bármily mennyiségben való kiállítására, mert mézünk Európában és hazánkban a legelső rendű méz s mint ilyen nemcsak a versenyt veszi fel, hanem az első díjakat fogja elhozni a kiállításról. Ugy szerzünk becsületet és teremtünk jövőt a székely méhészetnek, ha minél többen mutatjuk be Európa nemzeteknek világrész elsőrendű mézét: a székely mézet. Kérjük a tagokat továbbá arra is, hogy a régi méhészkönyveket és méhészeti írásokat kutasassák fel, azokat gyűjtsék össze s a fent jelzett határnapig a titkárhoz beküldeni szíveskedjenek. Köszönettel fogadja a rendező bizottság, a méhesek fényképeit és éppen azért kérjük a nagyobb méhészetrel bíró tagokat, hogy méhesük fényképét — visszaküldés kötelezettsége mellett — hozzánk juttassák. Kérjük továbbá egyesületünk tagjait, hogy a vándorgyűlésre és kiállításra — ha nem is mint kiállítók — minél többen szíveskedjenek július hó 30-ig jelentkezni, hogy a kedvezményeket kieszakozhassuk s a jelvényeket lekérhessük. A vándorgyűlés alkalmával fog méhészegyesületünk tisztelegni a m. kir. földmivelésügyi kormányánál. A gyűlés programja a következő: Augusztus 18-án este egyegyed 8 órakor indulás Székelyudvarhelyről. Aug. 19-én d. u. megérkezés, fogadtatás, elszállásolás, este 8 órakor ismerkedés. Aug. 20-án reggel 7 órakor részvétel a Szent-István napi körmeneten. D. e. 10 órakor József kir. főherceg, fővédnök Ur Ö fenségsé üdvözlése, a kiállítás ünnepies megnyitása és megtekintése. D. u. a rendező bizottság kalauzolás mellett Budapest nevezetességeinek megtekintése, esetleg kirándulás a budapesti kertészeti tanintézethez. Aug. 21-én d. e. 9 órakor a vándorgyűlés ünnepies megnyitása és a tárgyalások megkezdése. D. u. 1 órakor társas ebéd, utána kirándulás. Aug. 22-én a tárgyalások folytatása. Aug. 23-án a tárgyalások bevégezése és kirándulás Gödöllőre, az állami méhészeti gazdaság megtekintésére. Aug. 24-én d. u. 2 órakor hazatérés, ki ohajt részt vehet a Balaton vidékére, Magastátrára vagy az Aldunára rendezett kirán-

dulásokon. A gyűlésen résztvevők kedvezményes vasúti jegyet, ingyen elszállásolást élveznek. A gyűlés tárgyait és az előadók neveit később közöljük.

Székelyudvarhely, 1910. június 8.

Gál Imre,
titkár.

Lányi Imre,
elnök.

HIREK.

— **Lapunk mai számát** az Első Székely Házi-ipari Országos Szövetkezet tagjainak ama célból küldöttük meg, hogy biztos tudomást szerezzenek e nagyfontosságú nemzeti célt maga elé tűzött intézmény végleges megalakulásáról. A szervezkedés — látszólag — hosszas időt igényelt. De csak látszólag, mert közel négyezer tagot vármegyéről-vármegyére, városról-városra, faluról-falura és házról-házra felkeresni, a célt közvetlenül megmagyarázni, megértetni, kis dolognak nem mondható. Mennyit kellett némely rövid látó hatósági emberek miatt is boszankodni. Most azonban az első érdemleges kapavágás megtörtént. A szövetkezet cégét a székelyudvarhelyi kir. törvényszék bejegyezte. Többé már nem lehet büntetlenül rágalmozni. Hivatalos védelem és ellenőrzés alatt álló cégbirtokos jogalanyról van szó, a melynek tekintélye és becsülete figyelmet, elismerést érdemel. Tagjainak száma folyton szaporodik és ezzel karöltve a bizalom is nő. Ha eddig óriási küzdelem, a kételkedés és rosszindulat gyakori gátvétele mellett a négyezret megközelítő lelkes tábort sorakozott, most immár — az akadályok bátor leküzdése után — gyorsabb tempóban haladhatunk a cél megvalósításához. A „Székely-Udvarhely”, melynek annak idején a most erdélyrészi (székelyföldi) kirendeltség életre hívásában is előkelő része volt, hazafias feladatot kíván teljesíteni a most zászlót bontott népipari szövetkezet felkarolásával. Elfogadtuk a hivatalos közlöny címet, lapunk homlokára írtuk. Hiszen a nemes irányu szövetkezet célja, a „Székely-Udvarhely”-nek is mindenkor programja volt s annak megvalósítását képezi. Sokszor hirdettük hogy a téllenségben élő falusi népnek téli foglalkozást kell teremtsünk hogy a nyomortól és a kivándorlás kényszerétől megszabadítsuk. Papok, tanítók és jegyzők együttes munkálkodását sürgettük. Tehát nekünk való, szívünk, lelkünk szerinti munkakört ohajtunk betölteni, mikor az Első Székely Házi-ipari Országos Szövetkezet zászlóját magasra emeljük és székely hazafias lelkesedéssel kiáltjuk: Isten nevében előre!

A „Székely-Udvarhely” mai naptól kezdve tehát a szövetkezet hivatalos közlönye lévén, annak tagjaitól is készséggel fogadunk el közleményeket, melyek a szövetkezet működését előmozdítani hivatottak. Viszont időről-időre a „Székely-Udvarhely” hasábjain közöljük az összes tanfolyamokra és a szövetkezet más irányu működésére vonatkozó tájékoztatókat is. Ajánljuk tehát a tagok és külügyi igazgatók figyelmébe a „Székely-Udvarhely” közleményeit, melyekkel állandó és szoros kapcsolatot ohajtunk a szövetkezet és tagjai között létesíteni, főtartani. Tekintsék tehát e lapot bizalmas jó barátoknak és bármely kérdésben szeretettel forduljanak hozzánk. Mi készséggel leszünk szolgálatukra. Bizzunk és higgyünk saját nemzeti erőnkben. „Ha Isten velünk, senki ellenünk!”

— **Kinevezés.** A belügyminisztérium Szentkirályi Andor közigazgatási gyakornokot, aki eddig mint tb. szolgabíró az oklándi szolgabíróhoz volt beosztva miniszteri segédfogalmazónak nevezte ki és főispáni titkári minőségben Hunyadvármegye főispánja mellé kirendelte.

— **Iskolai ünnepély a zárdában.** A helybeli püspöki leánynevelő-intézetnek e hó 23-án d. u. 4 órakor igen szép és érdekes műsoru ünnepélye lesz. Mikes János gróf főesperes-plebános névünnepe s az iskolai év befejezése alkalmából rendezik az ünnepséget, melynek műsora a következő változatos számokból áll: Erdélyi: „Hunyadi.” Megnyitó. Két cimbalmon előadják: Szakács Ilona, Gálffy Juliska. „Üdvözlő.” Mondja: Puhár Piroka. Zichrer: „Ez már vérünkben van.” Négy kézre zongorázzák: Pál Erzsike, Hargitta Bea. Hummel: „Orosz szánposta.” zongorán előadják: Szabó Ilonka és Matskásy Ilona. „Magyar nóták.” Éneklük a növendékek. Pathe: „Lilia Polka.” Két kézre zongorázzák Mertz Margit és tanítónője. Ascher: „Gond nélkül.” Két zongorán előadják: Bakó Lenke, Betegh Erzsike II. zongorán Lótz Irén, Amberboy Anna. Magyar egyveleg. Cimbalmozza: Gálffy Juliska zongorakísérettel. Tóth: „Szaváló-próba” Monolog. Előadja: Embery Lenke. Gutmann: „Forgószél.” Két zongorán előadják: Matskásy Irén k. a. és tanítónője. Simon: „Egy falusi hangversenypróba.” Éneklük a növendékek. Kéler: „Magyar vigjáték.” Két zongorán előadják: Amberboy Ami, Balázs Irén. II. Zongorán Matskásy Irén és tanítónője.

— **Méhészeti előadások.** A méhészegyesület helyi bizottsága június és július hónapok minden vasárnapján d. u. 3 órától kezdődőleg, különböző méhtelegeken összejövetelt rendez, melyre az egyesületi tagokat és a méhészet iránt érdeklődőket szívesen látja a bizottság. Az első összejövetelt folyó hó 12-én (ma) lesz Kaunz Albert asztalos méhtelegén. Vitatétel: A méhesaladók fejlődése a folyó év tavaszi idényében. Bevezeti Derzsi Sámuel kir. törvényszéki irodatiszt.

— **Bedő Ferenc** sirjára adakoztak: Sebesy Ákos 4 K, Tamás Albert a Riemer K. Gusztáv ivén aláirt 5 K A gyűjtés eredménye az időközi 8 K 93 fillér kamattal 523 K 78 fillér. Fogadják a kegyes adakozók hálás köszönetemet. Felkérem mindazokat, akiknél e célra bármily csekély gyűjtés volna, kegyeskedjenek hozzám juttatni, hogy a rendezését az amugy is elhanyagolt sírhelynek meg lehessen kezdeni. Dr Solymossy Lajos.

— **Fertőzött kut.** Közvetünk valamennyijét ilyennek mondhatjuk. Ez elég sajnos és veszedelmes. Azonban hozzánk beérkezett panasz folytán, a csere-utcai kutat külön is kiemeljük. Hegyoldalban lévén, a külső részről befolyó tisztátalan mocsok belefoly. Ez annál inkább akadálytalanul történhetik, mert a kut deszkázata mellett hatalmas üreg van. Sürgős intézkedést várunk.

— **Nyilvános számadás.** A református temető rendezésének költségeire adakoztak: Udvarhelymegyei Takarékpénztár R. T. 300 K, Zalogkölcsönintézet és betéti pénztár 100 K, Agrártakarékpenztár 50 K, a helybeli unitárius egyházközség, Gyarmathy F. ügyvéd, özv. Szakács M. né özv. Lukácsffy J. né és Szakács Z. 20—20 K, dr Urbányi J. 10 K, özv. Pálffy K. né, Schuller János kalapos Szalay A. és neje, a timár-társulat 5—5 K, Kerestély D. 3 K, Bloos M. 2 K, összesen 485 korona. Az eddigi gyűjtés eredménye az időközi 3 K 32 fillér kamattal 1271 K 62 fillér. Megnyugtathatom egyik adakozó urat, hogy a kaput rövid időn elkészítjük. Azonban csak sajnálattal értesíthetem az érdeklődés mérvét illetőleg, 600-nál több felhívást — kérést — bocsátottam ki s ezideig csupán 92-en küldötték el adományukat. Vérmes reményeket nem tápláltam, de mégis nagyobb érdek-

lődést és áldozatkészséget reméltem. Mondják, hogy tán személyesen kellett volna a híveket s mindazokat, kiknek halottjaik vannak a temetőben, felkeresem. Én épen a személyen megjelenéssel járó kellemetlenségeket akartam kikerülni úgy gondolva megoldhatni a dolgot, hogy aki akar valamit adni, vagy utalvánnyal, vagy levélben elküldi s nem lesz zsenirozva Ismételtlen kérem mindazokat, kiknek kedves halottjaik vannak temetőnkben, küldjék el fil-léreiket, hogy a célbavett rendezést elvégezhessük. Azoknak, a kik elküldötték szíves adományukat, ismételtlen hálás köszönetemet nyilvánítom Dr Solymossy Lajos, főgondnok.

— **A barátságok év-végi vizsgái** f. hó 15. és 16-án lesznek és pedig 15-én 8 órakor ünnepélyes Veni Sancte 9—12-ig az I—II. osztály vizsgája. Deután 2—5-ig az I—II. osztály torna, a III—VI. osztály val-lás, latin. ének és tornavizsgája a ferencrendiek udvarán. 16-án a III—VI. oszt. vizsgája a róm. kath. fiúiskola nagytermében. Ez idő alatt a növendékek érdekes rajzai, térképrajzai gyakorlati, szépírási és kézi munkáiból a III—VI. oszt. teremben kiállítást rendezünk, melyre az érdeklődőket tisztelettel meghívja az igazgatóság. Az évzáró ünnepély f. hó 26-án lesz.

— **A posta cimbejelentő lapjai.** A fürdő, nyaraló- és turistaközönség kényelmére a magyar posta cimbejelentő lapokat rendszeresített, amelyeken az utazó közönség postaküldeményeinek táviratainak kézbesítése, avagy utánküldése iránt intézkedhetik. A cimbejelentő lapok a fürdő-, nyaraló- és gyógyhelyek postahivatalainál díjtalanul kaphatók. Használatukról magán a lapon foglalt magyar-francia közlemény tájékoztatást nyújt. A kitöltött cimbejelentő lapokat levélgyűjtő-szekrények útján bérmentesítés nélkül lehet a m. k. postahivatalokhoz juttatni, vagy közvetlenül is átadhatók azok. A cimbejelentő lapokon közölt címeket a postahivatalok nyilvántartják és a bejelentő rendelkezésének megfelelően a postaküldemények pontos kézbesítéséről, vagy utánküldéséről gondoskodnak.

— **Munkások bálja.** A cipész és eszmadia munkások és munkásnők szakcsoportja, könyvtár-alapjuk javára e hó 19-én (vasárnap) a Gergely-féle sósfürdőn táncestélyt rendeznek. A meghívókat most küldik szét.

KÖZGAZDASÁG.

Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egylettől.

Szám: 131—1910.

Meghívó.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület folyó hó 13-án d. e. 10 órakor a vármegyei ház kistermében választmányi ülést tart, melyre a tagok tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat.

1. Az üsző bevásárlásra kiküldött bizottság jelentése.
2. Az őszi állatdíjazások helyének megállapítása, díjak kitűzése, rendező és bíráló bizottsági tagok választása.
3. Alispáni megkeresésre azon községek kijelölése, melyekben gazdasági ismétlő iskolák volnának felállíthatók.
4. Folyó ügyek.

Székelyudvarhely, 1910. jun. 7.

Az elnökség

SZERKESZTOI ÜZENETEK.

Fab—y. Ne bizzék és ne is reméljen... Küldeményei nyomdafestéket nem kaphatnak. Sem a versek, sem a próza — közlésre nem alkalmas. Ha ezek a „legjobb munkái”, akkor milyenek lehetnek a rosszak és a legrosszabbak!? Istenutcase mi nem bizzunk, sőt nem is remélünk...

K. Gy. Korond. E számból térszűke miatt maradt ki.

Uj órás és ékszerüzlet.

Székelyudvarhely és vidéke nagybecsű közönségét ezután van szerencsém értesíteni, hogy helyben a Kossuth Lajos-utca 5 szám alatt (a Solymossy-féle gyógyszerár mellett) a mai kiválságnak minden tekintetben megfelelő órás, ékszer és látszerüzletet nyitottam.

Üzletemben elfogadok mindennemű óra javításokat, továbbá ékszerek és látszerek javítását, dus választékom van mindenféle órákban és ékszerekben, valamint optikai tárgyakban, a melyre a mélyen tisztelt közönség szives érdeklődését és meggyőződését kérve, vagyok teljes tisztelettel:

Florenthál Vilmos,
órás, ékszerész és látszerész

3-6.

FOGORVOS

Perl József

American Dentist

Székelyudvarhelyre

megérkezett.

Elvégez minden fogorvosi műtétet, u. m. foghuzást teljes érzéstelenítéssel; arany és más töméseket. Készít műfogakat és teljes fogszorokot — szájpajzán nélkül. Korona és hidmunkák. Lakása: Budapestszálló 2. sz. alatt. Rendel naponta délelőtt 9—12 és délután 2—5 óráig.

Nyári menházvezetőnőt keresnek.

A nagygalambfalvai nyári menházvezetőnői állás betöltendő. Pályázhatnak 1910. június 24-ig menházvezetőnői tanfolyamot végzett nők. Fizetés havi 60 korona. Pályázati kérvények Kádár Dénes ref. lelkész, felügyelő bizottsági elnök urhoz adandók be. Nagygalambfalva, 1910. június 10. A felügyelő bizottság.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Butorokat

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 43. szám alatt

Balási Mihály

épület-asztalosmester

készbutor-raktárában

szereshetünk be a legelőnyösebben. Dus választék van: ebédlő-, háló- és szalonberendezések, hajlított butorok, hintaszékek, irodaberendezések, valamint esztalgályos munkák, függönytartók, fogasok, zongoraszékek stb.-ben. Költségvetésekkel díjmentesen szolgál. Kárpitos munkákat, javításokat, szalonberendezéseket, szobadisztitéseket és butorsomagolást jutányosan teljesít.

9-52.

Egy ügyes leány,

ki az írás- és számolásban megfelelő jártassággal bír, pénzkezelési alkalmazásban felvétetik **Fabian József** fűszerkereskedésében **Székelyudvarhelyt.**

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornagy kereskedők

Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

Uj butorraktár

Székelyudvarhelyt, Bathány-tér 12 sz. a.

Legjobb divatu berendezések és mindennemű kárpitos áruk teljes jótállás mellett beszerezhetők. A n. é. közönség szives pártfogását kérem **Balázs Károly** esztalgályos, butorkereskedő. 1-5

Figyelmeztetés!

A Schicht szarvasszappant

valódi csakis a

Schicht

névvel és a „szarvas“ védjeggyel!

Névjegyek, Meghívók, Eljegyzési és Esküvői

valamint gyászjelentések, ugyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek

Betegh Pál

villamos üzemre berendezett könyvnyomtató és könyvkötő-intézetében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

Vidéki megrendeléseket azonnal elintézi.

Vizsgai iráslapok

igen esinos magyar díszítéssel, kettős színnyomással, finom famentes papiroson, **Betegh Pál** könyvpapír és rajzszerkesztésében kaphatók.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhelymegye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2-szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len

legjobb magyar gyártmányu díszleveledpapirok. Ezekon kívül közönséges és finom, szines és viragos levedpapirok és boritékok, leved-kártyák, gyász- képes levelezőlapok 20-féle helybeli felvétel, levedpapirosok stb. Nagy választék tájképes, viragos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

Allandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabiroisági, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

KÖNYVNYOMDÁJÁT

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olesó áron kerülnek ki

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes Magyar Könyvtár. A székelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megyei elemi népiskolákban használatban levő összes tankönyvek raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beiró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), dárcsa és szelvénykönyvek.

Körzök,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák, tolltokok, itatódeszkák, olaj-szefesték minden színben. Ecsetek, Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-csésze, íromappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummisalagok. — Rajzszőgek, szőnyegszögek, kapesok stb.

Mindenféle színű, nagyságu, súlyu és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima levedpapirok, vonalzott és rovatos papirok, rajzpapirok, írógéppapirok, csomagoló és selyempapirok, másolópapirok, itató-papirok, szűrőpapirok, torta- és befőző-papirok, könyvkötő-papirok és papírkülönlegességek. Kártyapapirok.

Lemez-papirok minden sulyban. Hangjegypapirok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, rajzminták, szépirási és rondírási minták. Olesó legyező-faldiszkek, klozetpapirok, szivarkahüvely, szivarka s névjegy-tárcák Dohány-összivatárcák bőrből és fémről. Börtárcák, pénzes-erszények, okmány és irománytáskák.

Acéllírotollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárak, disztollszárak. **Írók**, fekete, szines és másoló-írók (crayonok), zsebírók, csavarírók, csavaríróbetétek, íróvédők, íróhegyezők. **Kréták**, iskolai, kávéházi és fajlező kréták, szines kréták. **Tinták**, legjobb irodai és másoló tinták, szines, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. **Danzingó-sipok** és **órinák**. Monogramok fehéremű és levedpapijelzésre. Kezi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémről, erdészkalapácsok gyári árban.